

ROGER JIMÉNEZ MONCLÚS, president de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient núm. 63/2017 els membres del Consell de la Informació de Catalunya, en no poder arribar a un acord en reunió plenària de data 14 d'abril de 2018, van adoptar per unanimitat encarregar-ho al president, que posteriorment presentà una nova ponència, aprovada amb els vots particulars dels consellers Carlos Ruiz, Salvador Alsius i Dolors Massot, segons la documentació de l'expedient:

“Expedient núm. 63/2017 (A, B, C)

ASSUMPTE El dia 2 d'octubre, la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) va presentar al CIC un escrit de queixa contra diversos mitjans de comunicació: **ABC, La Razón i Mediterráneo Digital**. La denúncia es refereix als tres mitjans esmentats perquè, arran la convocatòria de Referèndum d'Autodeterminació de Catalunya del passat 1 d'octubre, aquestes publicacions “s'han pronunciat al respecte assenyalant una manipulació dels infants i adolescents a favor del referèndum citat, i han utilitzat imatges de menors d'edat acompanyades d'expressions vexatòries o manifestacions que poden incitar a l'odi”.

ANTECEDENTS O FETS, comuns als tres diaris

Els fets s'inscriuen en els dies previs al Referèndum d'Autodeterminació de l'1 d'octubre, que havia estat prohibit pel Tribunal Constitucional.

En l'escrit de queixa, la DGAIA manifesta que “arran la convocatòria de Referèndum d'Autodeterminació de Catalunya, s'han realitzat diverses mobilitzacions ciutadanes en les que han participat infants i adolescents en exercici del seu dret a prendre part en reunions públiques i manifestacions pacífiques, previst a l'article 35.3 de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència”. I afegeix: “En aquest sentit, diversos mitjans de comunicació d'abast estatal s'han pronunciat al respecte, assenyalant una manipulació dels infants i adolescents a favor del referèndum esmentat, i han utilitzat imatges de menors d'edat acompanyades d'expressions vexatòries o manifestacions que poden incitar a l'odi”.

La queixa conclou dient que “ens trobaríem, en conseqüència, davant la instrumentalització dels infants i adolescents amb fins polítics, i d'una possible ingerència en el seu dret a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge dels menors d'edat previst a l'article 36 de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, així com l'esmentat dret a prendre part en reunions públiques i manifestacions pacífiques”. **“Així mateix , aquestes publicacions esdevindrien contràries als criteris 11 i 12 del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya”**.

En el seu escrit, la DGAIA informen al CIC que han “comunicat aquests fets a la Fiscalia de Menors, als efectes del que preveu l'article 4.2 de la Llei orgànica 1/1996, del 15 de gener, de protecció jurídica del menor”, i ens en fan tramesa “a fi que emprengueu les accions que considereu oportunes”.

Posteriorment, a la demanda del CIC sobre la resposta de la Fiscalia de Menors, la DGAIA informa que els fets esmentats s'havien comunicat a la Fiscalia de Menors, i que no obstant això, no tenien coneixement de l'inici d'actuacions

judicials i, per tant, no hi havia pendent cap resolució judicial. Sol·licitant per aquest motiu l'admissió a tràmit de la queixa.

A) Diari ABC

Divendres 28 de setembre de 2017

<http://hemeroteca.abc.es/nav/Navigate.exe/hemeroteca/madrid/abc/2017/09/28/001.html>

ANTECEDENTS O FETS, específics del diari ABC

A la fotografia de portada del diari **ABC** del dijous 28 de setembre hi veiem un grup de persones, d'esquena, i una menor també d'esquena sobre les espatlles d'un adult enganxant pasquins a un mur amb el lema "*Votem per a ser lliures*" 1/10/2017 Referèndum. A la dreta, el títol principal de la portada diu "*Testigos de la manipulación*". I, a sota, entre cometes, la opinió de quatre persones relacionades amb l'ensenyament i l'ambient polític dels dies previs al Referèndum d'Autodeterminació: Pol Sabaté, alumne de dret de la UAB, "*En las aulas se están creando soldados radicales para la causa*"; Francisco O.M., professor a Pedralbes, "*La gente esta cegada por las consignas de los independentistas, no son conscientes de que a sus hijos los están manipulando*"; J.C.D., pare d'un alumne d'institut de secundària a Tarragona "*Mi hijo siempre ha estado en contra del referendun y teme que en el instituto le apunten con el dedo a partir de ahora*"; David Huertas, estudiant de Dret a la universitat Abat-Oliba, CEU, "*En la pública, si vas a clase y no vas a la huelga te apuntan en las listas que dan a los directores de grado*"

AL·LEGACIONS

L'11 de desembre, Alexandre Gubern Rubies, en nom del diari ABC, remet al CIC un plec d'al·legacions en resposta a cadascuna de les argumentacions de la queixa de la DGAIA contra el diari sobre la presumpta infracció dels criteris 11 i 12 del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Neguen qualsevol infracció ja que:

- "ABC respecta els drets fonamentals i, d'una manera especial, els drets dels menors.
- En la foto publicada no es pot reconèixer a la menor de cap manera, per la qual cosa no s'infringeix el seu dret a la pròpia imatge.
- Es respecta la seva identitat i dignitat, per tant es compleix escrupolosament el Codi Deontològic.
- A la foto publicada la menor col·loca pasquins invocant el dret a votar l'1 d'octubre infringint la prohibició del Tribunal Constitucional del denominat "referèndum de Catalunya".
- El titular del diari no es refereix a la menor en concret, sinó a les manifestacions realitzades sobre la utilització de menors per tal de promocionar un acte il·legal com va ser aquell referèndum, com queda acreditat per la foto i les manifestacions publicades".

PONÈNCIA

La DGAIA presenta la queixa al·legant que s'estaria vulnerant els criteris 11 i 12 del Codi Deontològic dels Periodistes de Catalunya. El primer fa referència a la protecció dels drets dels menors i el segon a l'obligació de respectar la dignitat de les persones.

És cert, com sosté l'al·legació del diari, que la nena fotografiada a la portada hi apareix d'esquena i que no és identificable. No ho és, evidentment, per al gran públic tot i que si que la pot reconèixer el seu àmbit més íntim com és el familiar, l'escolar i, en general, la gent del seu entorn. Però creiem que la redacció del Criteri 11è és molt clara quan recomana "evitar difondre la identitat dels menors quan apareixen com a víctimes" i, sobretot, quan estableix que "com a norma general, els menors no han de ser entrevistats ni fotografiats ni filmats sense el consentiment explícit dels seus pares, tutors, mestres o educadors", consentiment al que no fa cap referència el diari. I, atès que la menor és el centre principal d'atenció de la imatge, la publicació de la foto sense el consentiment dels seus tutors podria col·lidir amb Criteri 11è del Codi.

Creiem, per altre part, que cal analitzar la fotografia des de la seva vessant periodística: Quina és la seva funció informativa? L'única referència de la imatge que ens dóna el diari és un breu peu de foto col·locat a la part superior esquerra de la portada en la que se'ns informa de que *una niña es aupada a hombros por un adulto para colgar carteles con el lema "votemos para ser libres"*. No sabem ni el lloc ni el dia ni les circumstàncies on ha estat enregistrada. I si qualsevol informació ha d'aclarir, com a mínim, el *qui*, el *què*, el *quan*, el *com* i l'*on* de la notícia, podem advertir de que el valor informatiu de la fotografia és, en aquest cas, força reduït perquè no dóna resposta a tres de les cinc preguntes. Només respon a un *qui* genèric (una nena) i a un *què* que ja fa evident la pròpia imatge (penja cartells amb el lema votem per ser lliures).

Creiem que, en aquest cas, la fotografia no respon a una voluntat informativa i que té una funció subsidiària. La seva pretensió és il·lustrar gràficament les opinions que sostenen l'argumentació de la portada. I atès que estem davant d'una portada interpretativa, en la qual és la opinió el gènere que hi destaca, el valor informatiu de la fotografia és irrellevant. En tot cas, si es volgués reivindicar l'aspecte noticiable de la fotografia, estariem davant d'un conflicte derivat de la confusió entre informació i opinió. Cal recordar que el primer Criteri del Codi Deontològic indica clarament que "els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions".

Pot ser clarificador aprofundir en aquest aspecte subsidiari de la fotografia al qual ens hem referit anteriorment. Pepe Baeza, autor de la tesi doctoral *Función ilustrativa de la fotografía en prensa*, llegida a la Universitat Autònoma de Barcelona i publicada posteriorment en format de llibre d'assaig, sosté que "la imagen en prensa viene siendo un recurso que facilita la producción periodística, un comodín que permite construir páginas más cómodamente, además de una marca gráfica que rompe la monotonía del texto. La imagen, sometida a la palabra, se instrumentaliza (desde la credibilidad que, a pesar de todo, aun mantiene) como mensaje que "debe" auxiliar al texto en su incapacidad, al menos aparente, para convencer al lector de que lo que se dice es cierto." Pepe Baeza, *Por una función crítica de la fotografía en prensa*, Gustavo Gili 2001, pàg. 61.

Seguint aquest raonament, i atès que ja hem vist l'escàs valor informatiu d'aquesta fotografia, podem sostenir que la funció principal de la imatge és la de recolzar les opinions destacades, en forma de titular, a la portada. Des d'aquesta perspectiva, la foto de la nena enganxant cartells esdevé una imatge referencial que actua, no com un element informatiu, sinó com un document probatori d'allò que no són fets sinó només opinions (legítimes, però, òbviament, subjectives).

La il·lustració periodística és una imatge, conceptual o metafòrica, que auxilia la comprensió d'un text i que ha estat produïda amb criteris d'al·legoria de la realitat que es vol representar. Però en aquest cas, la nena de la fotografia és una persona

real, amb els drets polítics reconeguts malgrat ser menor d'edat, que com a ser real no pot esdevenir ni un símbol ni una al·legoria de la suposada manipulació de la qual es parla a la portada. Creiem que pel fet d'estar vinculada estretament i exclusivament a unes opinions (i al no tenir suficient entitat informativa) la publicació de la foto qüestiona la legítima activitat política de la nena i, per tant, la dignitat derivada de les seves creences.

En la seva formulació, el criteri 12 adverteix de que “no es pot discriminar cap persona a causa de la seva condició sexual, discapacitat física o mental, creences, origen ètnic, nacionalitat i extracció social” i recomana als periodistes “ser especialment sensible amb la diversitat i actuar amb sentit de la justícia i respecte a les persones i els grups afectats.”

Per tot això, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent:

A C O R D:

Per tot això creiem que el diari ABC en la seva portada del dia 28 de setembre de 2017, objecte de la queixa de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, vulnera els criteris 11, i 12 del Codi Deontològic del Col·legi dels Periodistes de Catalunya, perquè contravé la norma general de no fotografiar menors sense el consentiment dels pares o tutors, i perquè utilitza la imatge real d'un menor com al·legoria o representació d'un esdeveniment que, tot i ser legítimes, menystenen els seus drets polítics i la seva dignitat.

B) Diari LA RAZÓN

Divendres 29 de setembre de 2017

ANTECEDENTS O FETS: Veure la part comú als tres diaris, pàgina 1.

ANTECEDENTS O FETS específics del diari La Razón

El titular principal de la portada del diari del divendres 29 de setembre és el següent: *Puigdemont usará niños como “escudos humanos” en los colegios*. I a sota, dos subtítols: *Asociaciones de padres organizan actividades desde hoy hasta el domingo para tomar los centros* i *Trapero se enfrenta a la desobediencia si no acata la orden de cerrar escuelas*. La segona notícia de portada fa referència a que *Rajoy monta un gabinete de crisis en Moncloa ante el 1-O*. El titular de portada remet a la informació signada per J. M. Zuloaga, basada en fonts directes de la Guardia Civil, i que es pot consultar a <https://www.larazon.es/espana/puigdemont-usara-ninos-como-escudos-humanos-en-los-colegios-KA16344916>

AL·LEGACIONS

Fins a la data actual no s'ha rebut cap al·legació del diari La Razón en resposta a la sol·licitud del CIC.

PONÈNCIA

El tema principal d'aquesta portada està elaborat amb dues informacions que, malgrat versar ambdues sobre la política catalana, són completament diferents. Una, la informació textual, parla d'una hipòtesi de la Guardia Civil sobre l'organització del referèndum de l'1 d'octubre. L'altre, la gràfica, recull una instantània de la manifestació del dia anterior, a Barcelona.

Es constata, en primer lloc, que atès que a la fotografia hi apareixen adolescents i que el títol parla de la utilització de nens com a “escuts humans”, el conjunt és

prou ambigu com per poder creure, en el primer impacte visual, que els nois de la foto actuen com a “escuts humans”. En aquests cassos, la praxis gràfica del periodisme procura diferenciar ben clarament els dos temes, convertint la part gràfica en una “foto-notícia” per tal que lector pugui distingir, des del primer moment, que -malgrat haver-hi una unitat temàtica- l’obertura de la portada consta de dues notícies: els fets que puguin passar el diumenge següent i la manifestació del dia abans. Editar la informació gràfica com a “foto-notícia” hauria comportat la inserció d’un petit titular i explicar en un text breu les dades bàsiques de la manifestació com els motius i el nombre de participants, a més del que s’explica sota la foto: el *què* i el *quan*. De totes maneres, i malgrat l’ambigüïtat referida, una mirada atenta al peu de foto dóna al lector les claus per descobrir que la informació textual i la gràfica corresponen a realitats diferents i, per tant, aquest cas no és igual al del diari analitzat anteriorment ja que aquí la imatge no actua com a un referent icònic del titular.

El que resulta més problemàtic de justificar és la identificació de, com a mínim, un menor en aquesta fotografia de portada, cosa que vulneraria el Criteri 11 del Codi Deontològic quan diu que “com a norma general, els menors no han de ser entrevistats ni fotografiats o filmats sense el consentiment explícit dels seus pares, tutors, mestres o educadors” (consentiment al que no fa cap referència la portada del diari) i que “tampoc no és lícit al·legar la rellevància pública de familiars o persones pròximes per justificar la intromissió en la seva vida privada o l’explotació de la seva imatge”. Entenem que els menors identificables en la foto estan exercint el seu dret a manifestar-se -reconegut legalment tal com adverteix la DGAIA en el seu escrit-, que malgrat estar en la via pública la seva identitat s’ha de preservar i que no es pot publicar cap foto on siguin identificables sense el consentiment dels seus tutors. En aquest cas, hauria hagut de ser compatible l’interès informatiu de la foto amb la preservació de la identitat dels menors, a través de desfigurar o *pixelar* els trets que fan identificable el o els menors.

A tall de conclusió, i amb referència a les dues portades (ABC i La Razón), cal recordar que La minoria d’edat no implica la inexistència del dret humà a la informació. És el seu exercici el que apareix protegit, en raó, precisament d’aquesta minoria d’edat. La Llei catalana 8/1995, de 27 de juliol d’atenció i protecció dels infants i adolescents i la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, ha fet seus els articles 12 al 17 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l’infant del 20 de novembre de 1989. La Llei catalana transcriu quasi literalment l’article 16, que diu: “Els infants i adolescents tenen dret a la protecció de l’honor, de la intimitat i de la pròpia imatge”. En canvi, la llei estatal sembla que faci un pas més: “Els menors tenen dret a l’honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge”. Aquesta llei estatal descriu allò que es considera una intromissió il·legítima en aquest dret: “qualsevol utilització de la seva imatge o nom en els mitjans de comunicació que pugui implicar menysteniment de la seva honra o reputació o que sigui contrària als seus interessos”, encara que ho hagi consentit ell mateix o el seu representant legal. I explicita que són menors els que no hagin fet els 18 anys.

En anteriors ponència del CIC sobre menors com a protagonistes d’informacions es va acceptar com a premissa principal l’existència del dret a fer fotografies als llocs públics d’una manera general, en el ben entès que el dret a la pròpia imatge no impedirà la informació gràfica sobre un fet o esdeveniment públic quan la imatge d’un menor determinat surt com merament accessòria. Es a dir, quan és captada d’una manera general en fotos preses en llocs públics o d’interès públic, i el menor o menors que capta no són l’objectiu principal.

Per tot això, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent:

A C O R D:

En conseqüència, considerem que la publicació a la portada del diari La Razón del divendres 29 de setembre de 2017, i en relació a la queixa de la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència, vulnera el Criteri 11è del Codi Deontològic dels Periodistes de Catalunya.

C) Diari MEDITERRÁNEO DIGITAL

Dijous 28 de setembre de 2017

<http://www.mediterraneodigital.com/sucesos-espana/ultimas-noticias-sucesos-espana/se1/un-centenar-de-ninos-rata-se-manifiestan-contra-la-guardia-civil-de-igualada.html>

ANTECEDENTS O FETS: Veure la part comú als tres diaris, pàgina 1. ANTECEDENTS O FETS específics del diari MEDITERRÁNEO DIGITAL

Mediterráneo Digital, el dijous 28 de setembre a la secció Successos publica una fotografia de joves d'esquena portant banderes estelades davant la casa caserna de la Guàrdia Civil a Igualada. Amb gran caràcters sobre la imatge, el titular *Un centenar de nens rata es manifesta contra la Guàrdia Civil d'Igualada*. El peu de foto, en lletres més petites *Un centenar d'estudiants i joves d'Igualada van organitzar ahir una protesta independentista davant la caserna de la Guàrdia Civil després de la manifestació organitzada pel Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans (SEPC) sota el lema Conquerim la república catalana, construïm l'educació que volem*.

El primer que s'aprecia al llegir aquesta notícia és la manca de sintonia entre la titulació i el peu de foto. Per un costat: "*Un centenar d'estudiants i joves...*", informació objectiva, que s'ajusta als fets dels quals tracta la notícia i, d'altra banda, el titular: "*Un centenar de nens rata es manifesta...*" Ens sobta i desconcerta perquè el lector no troba la relació que pot haver-hi entre aquesta expressió, nens rata, i la fotografia o el text de la notícia. La expressió no porta cometes, es literal. Exerceixen un dret i protesten amb un propòsit polític. El lema de la manifestació prèvia a la concentració no deixa dubtes: "Conquerim la república catalana, construïm l'educació que volem". Parlen en primera persona, en plural, nosaltres. La concentració la fan al davant de la casa caserna on ens diuen que viuen fins a 80 agents de la Guàrdia Civil, alguns dels quals amb les seves famílies. Es tracta d'una concentració pacífica, tal com es veu a la imatge: persones joves protestant davant una casa caserna de la Guàrdia Civil

AL·LEGACIONS

Fins a la data actual no s'ha rebut cap al·legació del diari Mediterráneo Digital en resposta a la sol·licitud del CIC.

PONÈNCIA

Veiem la manca de sintonia que s'aprecia entre la informació de la fotografia i el peu de foto. Per un costat: "*Un centenar d'estudiants i joves...*" i d'altra banda els

titulars de la notícia: “*Un centenar de nens rata es manifesten...*” No hi ha cap relació entre l’expressió “nens rata” i el que veiem a la fotografia: joves i adolescents protestant per uns objectius polítics en una manifestació de caràcter pacífic. El lema de la concentració és *Conquerim la república catalana, construïm l’educació que volem*, segons que la mateixa informació. Considerem que l’expressió “nens rata” aquí és un exabrupte que pot ser vexatori i incitar a l’odi.

Per tot això, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent:

A C O R D:

Considerem que el titular de la notícia del diari Mediterráneo Digital, secció Successos, *Un centenar de nens rata es manifesta contra la Guàrdia Civil en Igualada*, és una expressió vexatòria que pot incitar a l’odi. Vulnera el criteri 12è del Codi Deontològic dels Periodistes de Catalunya.

<http://www.mediterraneodigital.com/sucesos-espana/ultimas-noticias-sucesos-espana/se1/un-centenar-de-ninos-rata-se-manifiestan-contra-la-guardia-civil-de-igualada.html>

VOTS PARTICULARS de Carlos Ruiz, Salvador Alsius i Dolors Massot:

“Si tenim en compte la ponència, tot diari que publiqui fotografies on surtin menors, tot i que no siguin identificables, estaria vulnerant el codi deontològic perquè tota imatge de menors ha de tenir el consentiment dels seus pares o tutors. No es podran fer fotografies al Camp Nou, ni a la diada de Sant Jordi, nia manifestacions, ni nens jugant al parc, etc.

Però aquest extrem el podem complicar encara més, perquè la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, de modificació parcial del Codi Civil y de la Ley d’Enjudiciament civil diu, en el seu article 4, (punts 3 i 4), que no n’hi hauria prou amb l’autorització dels pares o tutors si es considera que “la utilización de imágenes o nombre de los menores en los medios de comunicación (...) puedan implicar una intromisión ilegítima en su intimidad, honra o reputación”. Perquè, en aquests supòsits, qui tindria l’última paraula seria el ministeri fiscal. Per tant, la màxima garantia jurídica per a un diari seria consultar al ministeri públic sobre la conveniència o no de la publicació d’una fotografia. Pot semblar excessiu el que dic, però crec que la ponència obre aquesta porta. Insisteixo, crec que fins ara el criteri que aplicàvem era que no es pogués identificar

Em sembla una aplicació molt restrictiva i severa. Crec que el bé a protegir és la identitat del menor, que no pugui ser reconegut/da. La ponència afirma que: “És cert, com sosté l’al·legació del diari, que la nena fotografiada a la portada hi apareix d’esquena i que no és identificable. No ho és, evidentment, per al gran públic tot i que si que la pot reconèixer el seu àmbit més íntim com és el familiar, l’escolar i, en general, la gent del seu entorn.” Un menor fotografiat sempre serà reconegut pel seu entorn més immediat, és inevitable. I aquest fet ho hem acceptat en d’altres ponències (per exemple, tot i que no era una foto sinó informació textual, en el cas de la ponència que vaig fer sobre la guàrdia urbana). Del que es tracta és que qui no forma part del seu ‘cercle més pròxim’ no la pugui identificar. En aquest sentit, crec que la ponència incorre en una contradicció interna quan parla d’allò que se l’ha d’exigir a un peu de foto: “No sabem ni el lloc ni el dia ni les circumstàncies on ha estat enregistrada. I si qualsevol informació ha d’aclarir, com a mínim, el qui, el què, el quan, el com i l’on de la notícia, podem advertir de

que el valor informatiu de la fotografia és, en aquest cas, força reduït perquè no dona resposta a tres de les cinc preguntes". Respondre aquestes cinc preguntes contribuiria a donar elements que possibilitarien identificar la menor fora del seu cercle més pròxim.

Un altre punt de discrepància és l'afirmació que "la fotografia no respon a una voluntat informativa i que té una funció subsidiària . La seva pretensió és il·lustrar gràficament les opinions que sostenen l'argumentació de la portada. I atès que estem davant d'una portada interpretativa, en la qual és la opinió el gènere que hi destaca, el valor informatiu de la fotografia és irrellevant." I, més endavant, també s'afirma que la fotografia "ha estat produïda amb criteris d'al·legoria". Permeteu-me expressar varies qüestions.

Em sembla que des del punt de vista teòric, estic d'acord amb el professor Héctor Borrat: en periodisme tot és interpretació, des de la notícia al comentari. La selecció del llenguatge, la sintaxi, la disposició dels elements, les fonts seleccionades...El que varia és el grau d'interpretació. Ho dic perquè crec que no hi ha informació amb absència absoluta d'interpretació. Des del punt de vista de la tesi informativa que manté el diari, la foto és un fet: mostra una acció que el diari critica, tot i que podem o no podem compartir la seva tesi. No és pas al·legòrica, no ens empenys cap a un sentit figurat, sinó que és factual: mostra una nena penjant un cartell que anima a participar en una consulta que la tesi del diari considera il·legal per la decisió del Tribunal Constitucional. Insisteixo, es pot compartir o no la tesi del diari, però en això precisament consisteix la democràcia i el debat lliure d'idees. El que seria molt preocupant és que, en una societat democràtica, imperés una única versió o interpretació dels fets. Fins aquí les raons per les quals crec que no es vulnera el criteri 11 del codi.

Tampoc crec que la tesi sostinguda pel diari vulneri el criteri 12. Evidentment que els menors tenen drets polítics, però tots políticament estem sota la possibilitat de crítica de les nostres posicions polítiques, i la crítica política, en una societat democràtica, no és pas indigna. És a dir, tota activitat política és qüestionable, sigui qui sigui el subjecte d'aquesta activitat.

I per que així consti s'estén la present certificació a Barcelona en data 13 de juliol de 2018. Certifico.